

בש"פ 2308/23 - מדינת ישראל נגד יניב זגורי, אהרון איטל, מיכאל מודזגברישוולי, אליושה בן שלום, שמעון שרביט, משה רובין, עמיר שימול

בבית המשפט העליון

בש"פ 2308/23

לפני: כבוד השופטת ג' כנפי-שטייניץ

המבקשת: מדינת ישראל

נגד

המשיבים:
1. יניב זגורי
2. אהרון איטל
3. מיכאל מודזגברישוולי
4. אליושה בן שלום
5. שמעון שרביט
6. משה רובין
7. עמיר שימול

בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996

בשם המבקשת: עו"ד שרית משגב
בשם המשיב 2: עו"ד יגאל דותן
בשם המשיבים 3 ו-5: עו"ד דורון נוי
בשם המשיב 6: עו"ד רועי אטיאס
בשם המשיב 7: עו"ד חיים אוחנה

החלטה

1. לפניי בקשה ארבע עשרה להארכת מעצרו של המשיבים 2-3 ולהארכת מעצרו בפיקוח אלקטרוני של המשיב 5, ובקשה שתים עשרה להארכת מעצרו של המשיבים 6-7, לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996. מעצרו של המשיבים 1 ו-4 הוארך בהסכמת באי-כוחם בהחלטותי מימים

עמוד 1

תמצית הרקע לבקשה

2. הרקע לבקשה פורט בהחלטות קודמות של בית משפט זה, ולפיכך יובא להלן בתמצית בלבד (ראו בין היתר: החלטת השופט י' עמית מיום 16.3.2021 בבש"פ 1345/21; החלטת השופט ע' פוגלמן מיום 4.8.2021 בבש"פ 5172/21). נגד המשיבים 1-5 הוגש ביום 18.12.2017 כתב אישום לבית המשפט המחוזי בבאר שבע, וביום 12.7.2018 הוגש כתב אישום נוסף נגד המשיבים 1, 2, 6 ו-7. לבקשת המדינה, וחרף התנגדות המשיבים, אוחד הדיון בהליכים בהחלטה מיום 15.8.2018.

בתמצית ייאמר כי כתב האישום המאוחד מגולל, בשבעה עשר אישומים, מסכת עבריינית מסועפת, שבמרכזה שלושה מעשי רצח: רצח של שני עדי מדינה וכן של גרושתו של אחד מהם. על פי המתואר בכתב האישום, מעשי הרצח בוצעו על רקע עדויות שאלה מסרו בהליך פלילי קודם. בגין מעשיהם במסגרת הפעילות העבריינית האמורה, יוחסו למשיבים מגוון עבירות, כמפורט להלן:

למשיב 2 יוחסו שתי עבירות רצח; שלוש עבירות ניסיון רצח; ניסיון לשידול לרצח; קשירת קשר לרצח; נשיאת נשק; השמדת ראייה; שידול להשמדת ראייה; שיבוש מהלכי משפט; זיוף ושינוי זהות של רכב או חלק מרכב. למשיב 3 יוחסו עבירת רצח; סחר בנשק; עסקה בנשק; נשיאה והובלה של נשק; החזקת נשק; ושיבוש מהלכי משפט. למשיב 6 יוחסו עבירת רצח; הדחה בחקירה; הטרדת עד; ושיבוש מהלכי משפט. למשיב 7 יוחסו עבירת רצח.

למשיב 5 יוחסו עבירת הריגה; סחר בנשק; עסקה בנשק; נשיאה והובלת נשק; ושיבוש מהלכי משפט.

3. עם הגשת כתבי האישום הוגשו בקשות למעצרים של המשיבים עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם. בבקשות נטען כי קיימות ראיות לכאורה לביצוע העבירות המיוחסות להם, וכי קמה בעניינם עילת מעצר של מסוכנות, הנלמדת מהמעשים המיוחסים להם המקימים חזקת מסוכנות סטטוטורית ומעברם הפלילי. כן נטען כי מתקיימות בעניינם עילות מעצר של חשש לשיבוש מהלכי משפט וחשש להימלטות מן הדיון. לאחר מספר דחיות לצורך הסדרת ייצוגם ולימוד התיק, הסכימו המשיבים כולם למעצרים עד תום ההליכים.

4. משלא תם משפטם של המשיבים בתוך תשעה חודשים, הוארך מעצרים מעת לעת בהחלטות בית משפט זה, כאשר מרבית ההארכות נעשו בהסכמת באי-כוחם.

הליכי המעצר בעניינו של המשיב 5

5. כאמור, המשיב 5 שוהה כעת במעצר בפיקוח אלקטרוני, ועניינו מובחן במידת מה מעניינם של המשיבים 2, 3, 6 ו-7. על כן יובאו להלן עיקרי הליכי המעצר הפרטניים שהתקיימו בעניינו.

ביום 17.7.2019 הגיש המשיב 5 בקשה לעיון חוזר בתנאי מעצרו, בה ביקש לבחון שחרורו לחלופת מעצר, ומיקד טענותיו בסוגיית קיומן של ראיות לכאורה. בהחלטה מיום 22.6.2020 קבע בית המשפט המחוזי כי לא קיימת תשתית ראייתית לכאורית לעבירת ההריגה, ובהמשך לכך הורה, בהחלטתו מיום 24.6.2020, על שחרורו של המשיב 5 לחלופת מעצר בתנאים מגבילים. על החלטה זו הגישה המבקשת ערר לבית משפט זה (בש"פ 4361/20). בהחלטה מיום 28.6.2020 (השופט ע' גרוסקופף) התקבל הערר במובן זה שהחלטת בית המשפט המחוזי לשחרורו של המשיב 5 לחלופת מעצר בוטלה, תוך שנקבע כי לאחר שתושלם שמיעת עדויותיהם של עדי המדינה, יורה בית המשפט המחוזי על העברת המשיב 5 למעצר בפיקוח אלקטרוני. לצד זאת צוין, כי מסקנת בית המשפט המחוזי על פיה אין ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של המשיב 5 בעבירת ההריגה "מרחיקת לכת יתר על המידה, ודי לצורך ענייננו כי קיימת חולשה ראייתית ביחס לאישום בעבירת ההריגה".

6. ביום 10.8.2020 הגיש המשיב 5 בקשה לעיון חוזר בתנאי מעצרו, בטענה כי בשל ההגבלות על קיום הדיונים בצל משבר הקורונה, אין צפי לסיום עדותו של עד המדינה המרכזי, ולפיכך יש להורות על העברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני. בהחלטה מיום 17.9.2020, נעתר בית המשפט המחוזי לבקשה. גם על החלטה זו הגישה המבקשת ערר (בש"פ 6586/20), וזה התקבל בהחלטת השופטת ע' ברון מיום 18.9.2020, תוך שצוין כי יש לעשות כל מאמץ כדי לקדם את המשך שמיעת הראיות על אף הקשיים הלוגיסטיים הכרוכים בכך.

7. משהודיעו הצדדים כי הסתיימה עדותו של עד המדינה המרכזי הורה בית המשפט המחוזי בהחלטתו מיום 11.1.2022 על העברתו של המשיב 5 למעצר במתכונת של פיקוח אלקטרוני. לאחרונה, הגיש המשיב 5 בקשה נוספת לעיון חוזר בתנאי מעצרו, בה עתר לאפשר לו לצאת לעבודה. לאחר שהוגש תסקיר בעניינו, אשר לא המליץ על שינויים בתנאי מעצרו, בין היתר על רקע הערכת שירות המבחן כי המעסיק המוצע לא יוכל להפחית את הסיכון הנשקף מן המשיב, דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה. בית המשפט קבע כי המעסיק שהוצע אינו מתאים למלאכת הפיקוח מהטעמים עליהם עמד שירות המבחן, אך לצד זאת צוין כי פתוחה בפני המשיב 5 הדרך להציע מקום עבודה ומעסיק אחר בעתיד.

8. למען שלמות התמונה יצוין כי במהלך התקופה בה שוהה המשיב 5 במעצר בפיקוח אלקטרוני נפתחו לו עשרות רבות של חלונות פיקוח לצרכים שונים, ביניהם לקבלת טיפולים רפואיים, טקס נישואין, חגיגת חגים בחיק משפחתו ועוד.

ההליך העיקרי

9. בשלביו המוקדמים של ההליך חלו עיכובים שונים, אשר נבעו בין היתר מהצורך בהעברת חומרי החקירה הרבים, הסדרת ייצוגם של המשיבים, לימוד התיק, והוצאת תעודות החיסיון על-ידי המבקשת. לפיכך, שמיעת הראיות בתיק החלה רק ביום 9.9.2019. גם שלב שמיעת הראיות נתקל בקשיים לא פשוטים שהובילו לעיכובים רבים, הן בשל משבר הקורונה שהקשה על קיום דיונים רבי משתתפים, והן בשל בקשות דחייה חוזרות ונשנות, רבות מהן מצד ההגנה (וראו החלטת בית המשפט המחוזי מיום 15.12.2022, בעמ' 16,178 לפרוטוקול הדיון). דחיות ועיכובים נוספים חלו על רקע קשיים בהמשך ייצוגו של המשיב 1 על ידי בא-כוחו, עו"ד שרמן, ובקשות לשחרור מייצוג אשר נתגלגלו אף לפתחו של בית משפט זה (ראו: בג"ץ 8765/22 שרמן נ' כבוד סגן הנשיא נתן זלוצ'ובר (31.1.2023)). בעת האחרונה, גובש מתווה לפיו הצטרף לצוות ההגנה של המשיב 1 מייצג נוסף, עו"ד פלדמן, ועל רקע זה נקבע כי לא יתקיימו דיוני

הוכחות עד ליום 15.6.2023, וכי החל מאותו מועד יתקיימו שני דיוני הוכחות בשבוע. כן נקבע כי החל משנת המשפט הבאה יתקיימו שלושה דיוני הוכחות שבועיים. יצוין כי עד עתה התקיימו בתיק קרוב ל-200 מועדי הוכחות, במהלכם נשמעו כ-80 עדי תביעה וכן הוגשו בהסכמה עדויותיהם של כ-200 עדים נוספים, אולם אין חולק כי חרף מאמציו של בית המשפט המחוזי לקדם את ההליך, זה אינו קרוב לסיומו.

הבקשה שלפניי

10. המבקשת טוענת כי מסוכנותם הגבוהה של המשיבים נלמדת מהמעשים המיוחסים להם בכתב האישום, שאף מקימים חזקות מסוכנות סטטוטוריות, מנסיבות ביצועם החמורות, ומעברם הפלילי. עוד נטען כי מעשיהם של המשיבים אף מקימים חשש לשיבוש מהלכי משפט וחשש להימלטות מהדין. אשר לקצב התקדמות ההליך, מציינת המבקשת כי בית המשפט המחוזי עושה מאמצים רבים על מנת לקדם את שמיעת הראיות בתיק, תוך התמודדות עם נסיבות ההליך המורכבות והקשיים השונים שנקרים לאורך הדרך. לנוכח האמור, ובשים לב לכך שההליך אינו צפוי להסתיים בתקופה הקרובה, נטען כי יש להורות על הארכת מעצרו של המשיבים ב-150 ימים נוספים, כמבוקש.

באשר למשיב 5, הודיעה המבקשת בדיון שהתקיים לפניי, לאחר ששמעה את הערות בית המשפט, כי היא מסכימה לפתיחת שני חלונות התאוררות בשבוע, בני שלוש שעות כל אחד.

11. המשיבים מצדם טוענים, בעיקרו של דבר, כי התקופה הממושכת בה הם מצויים במעצר, כמו גם העובדה כי סיומו של ההליך אינו נראה באופק, משנים את נקודת האיזון ומחייבים לכל הפחות בחינה של היתכנות שחרורם לחלופת מעצר. בהקשר זה נטען, בין היתר, כי העיכוב והסרבול המשמעותי בבירור ההליכים נגרם עקב איחוד הדיון בשני כתבי האישום המקוריים, אשר להשקפתם לא הייתה לו הצדקה. מעבר לכך, נטען כי מרבית הדחיות והעיכובים בהליך נבעו מנסיבות שאינן בשליטתם כגון משבר הקורונה, או התנהלותם של המשיב 1 ובא-כוחו, ואין לזקוף זאת לחובת המשיבים.

דיון והכרעה

12. לאחר שעיינתי בבקשה, ושמעתי את טיעוני באי-כוח הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להתקבל. לצד זאת, אני סבורה כי יש מקום להקלה מסוימת בתנאי מעצרו בפיקוח אלקטרוני של המשיב 5, והכל כפי שיבואר להלן.

13. ראשית, אדרש לעניינם של המשיבים 2, 3, 6 ו-7. אכן, כפי שטענו באי-כוחם, מדובר במקרה חריג בו מצויים המשיבים במעצר תקופה ממושכת ביותר, ואין צפי לסיום משפטם בעתיד הנראה לעין. עם זאת, מן העבר השני, גם נסיבות העבירות ורמת המסוכנות המשתקפת מהן הינן יוצאות דופן, ואינן מאפשרות, אף לא בשלב זה, שחרורם של המשיבים ממעצר מאחורי סורג ובריח.

לכל אחד מהמשיבים 2, 3, 6 ו-7 מיוחסת עבירת רצח (אחת לפחות), המקימה חזקת מסוכנות סטטוטורית. הלכה ידועה היא כי רק במקרים נדירים ביותר ויוצאי דופן, ניתן יהיה להסתפק בחלופה למעצרו של מי שמואשם בעבירה

זו (ראו מיני רבים: בש"פ 3786/20 מדינת ישראל נ' אגבאריה, פסקה 7 (18.6.2020); בש"פ 5391/20 מדינת ישראל נ' ג'בארין, פסקה 10 (4.8.2020); בש"פ 2650/19 מדינת ישראל נ' נחום, פסקה 12 (1.5.2019)). ענייננו מצוי הרבה מעבר לנקודת המוצא האמורה - שעה שמדובר במעשי רצח שבוצעו בנסיבות חמורות שאין כדוגמתן, באופן המלמד על מסוכנותם הזועקת של המשיבים. המשיבים נטלו חלק, איש איש וחלקו, בפרשייה הכוללת רצח של עדי מדינה, וכן רצח בדם קר של גרושתו של עד מדינה - לנגד עיני ילדיה ששהו עמה ברכב בעת ביצוע הרצח - והכל על רקע עדויות שמסרו בהליך פלילי קודם. לצד מעשים אלה מואשמים המשיבים בעבירות רבות נוספות, המעידות על מעורבות עמוקה וממושכת בפעילות עבריינית חמורה. רמת התעוזה ורמת המסוכנות העולות ממעשיהם הן כה גבוהות עד כי דומה, כי אין מעשה שאלה היו נרתעים מעשותו ככל שזה היה הולם את מטרותיהם. דבר זה מחזק אף את החשש האינהרנטי לשיבוש מהלכי משפט ולהימלטות מן הדין הנלווה לעבירות בהם מואשמים המשיבים.

לכך מצטרף עברם הפלילי המכביד של המשיבים. למשיב 3 עבר פלילי עשיר, הכולל עבירות נשק; סחיטה; איומים ועוד, בגין ריצה מספר תקופות מאסר. גם למשיב 6 עבר פלילי מכביד, הכולל מספר מאסרים ממושכים אותם ריצה בגין עבירות רבות שביצע, הכוללות הימורים; סחיטה באיומים; קשירת קשר; גרימת מוות ברשלנות; תקיפת שוטר; שוד מזויין ועוד. לא זו אף זו, המשיב 6 ביצע לכאורה את רצח גרושתו של עד המדינה בעת שעוכב ביצועו של עונש מאסר בן שלוש וחצי שנים שהוטל עליו בגין עבירות אחרות. גם למשיב 7 עבר פלילי מכביד, הכולל עבירות של הימורים; סחיטה בכוח; איומים; עבירות סמים ועוד. לחובת המשיב 2 עבר פלילי, הגם שאינו מכביד כמו עברם של האחרים. האמור ממחיש כי המשיבים אינם מורתעים מהליכים פליליים קודמים שהתנהלו נגדם, באופן המעצים את מסוכנותם לשלום הציבור.

14. אכן, המשיבים מצויים במעצר עת ארוכה, חלקם למעלה מחמש שנים. עם זאת, הודגש בפסיקה לא אחת כי אין בחלוף הזמן, כשלעצמו, כדי לאיין את האינטרסים הציבוריים שבבסיס המעצר, וכי התחשבות בשיקול זה, במנותק ממכלול נסיבות ומאפייני ההליך, עלולה ליצור מצב בו דווקא בפרשות הסבוכות בהן העילות למעצרו של הנאשם מובהקות, ישוחרר הנאשם ממעצר בשל הימשכות ההליכים (ראו למשל: בש"פ 1687/20 מדינת ישראל נ' ותד, פסקה 4 (15.3.2020); בש"פ 4120/19 מדינת ישראל נ' עודה, פסקה 18 (4.7.2019)).

כאמור, ענייננו בהליך מורכב, עתיר עדים וראיות. אין חולק כי המותב הדין בהליך עושה כל שביכולתו על מנת לקדם את שמיעת ההוכחות בתיק, וזאת חרף אתגרים יוצאי דופן המוצבים בפניו, המקשים על קידום ההליך. העיכובים בהליך נבעו בין היתר בשל משבר הקורונה, כמו גם בשל סוגיית חילופי הייצוג של המשיב 1, אולם לא אחת גם עקב התנהלות חלק מן המשיבים ובאי כוחם. על כך עמד בית המשפט המחוזי במספר החלטות, תוך שהוא מציג את מאמציו הרבים ואת הצעותיו המגוונות שנועדו לקדם את ניהול ההליך ביעילות, אשר לא אחת נענו בשלילה (וראו למשל החלטותיו מימים 15.12.2022, 2.2.2023, 2.3.2023 ו-6.3.2023). נכון לעת הזו, נקבע כי לא יתקיימו דיונים עד ליום 15.6.2023, על רקע חילופי הייצוג של המשיב 1, והחל מאותו מועד - כך יש לקוות - צפוי ההליך לעלות על מסלול התקדמות.

15. לנוכח האמור, ובמכלול השיקולים, סבורני כי חרף התקופה הממושכת בה מצויים המשיבים במעצר, אין מקום לבחון בשלב זה את שחרורם של המשיבים 2, 3, 6 ו-7 לחלופת מעצר או למעצר בפיקוח אלקטרוני.

16. אשר לענייננו של המשיב 5. כאמור, במובחן מיתר המשיבים, המשיב 5 הואשם בעבירת הריגה, לצד עבירות

נוספות, וכן נקבע בעניינו כי קיימת חולשה ראייתית ביחס לאישום בעבירת ההריגה. המשיב 5 שהה במעצר מאחורי סורג ובריח במשך כארבע שנים, ולפני כשנה שוחרר למעצר בפיקוח אלקטרוני. עוד יצוין כי נפתחו למשיב מספר רב של חלונות פיקוח, לעיתים מספר פעמים בשבוע, וכי לא נרשמו לחובת המשיב הפרות של תנאי המעצר. כעת, עותר המשיב 5 להקל בתנאי מעצרו כך שיוותר במתכונת של 'מעצר לילי' בלבד, ולחלופין, שיפתחו חלונות התאווורות קבועים.

לאחר שקילת הדברים, ובשים לב להימשכות ההליכים, סבורני כי יש מקום להקלה בתנאי מעצרו של המשיב 5. עם זאת, על ההקלה להיות הדרגתית, באופן שיאפשר לבחון את מידת האמון שניתן ליתן בו (וראו לעניין זה: בש"פ 8065/19 שם טוב נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (31.12.2019)). לנוכח האמור, יפתח למשיב 5 חלון פיקוח יומי בן שלוש שעות, בין השעות 09:00 עד 12:00 (או שעות אחרות שייקבעו על-ידי בית המשפט המחוזי), במהלכן יוכל לצאת ממקום מעצרו בליווי אחד ממפקחיו. בכפוף לאמור, יוארך מעצרו בפיקוח אלקטרוני כמבוקש.

17. סוף דבר - אני מורה על הארכת מעצרו של המשיבים 2, 3, 6 ו-7, ועל הארכת מעצרו של המשיב 5 בפיקוח אלקטרוני, ב-150 ימים החל מיום 26.3.2023 או עד למתן פסק דין בעניינם בתפ"ח 35982-12-17 ובתפ"ח 31894-07-18 (תיקים מאוחדים) בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, לפי המוקדם.

ניתנה היום, כ"ט בניסן התשפ"ג (20.4.2023).

שׁוֹפֵט